

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

Federal Public Service
Social Security

BELMOD

Stakeholderoverleg 09/03/2021

INPUT VANUIT HET STAKEHOLDEROVERLEG

1. Basisprincipes

Basisprincipes voor pistes voor een vereenvoudiging, harmonisering en automatisering van toekenning van bijstandsuitk. en tegemoetkomingen

2. Vereenvoudiging en harmonisering: simulaties

Simulaties met betrekking tot de vereenvoudiging en harmonisering van de toekenning van bijstandsuitk. en tegemoetk.

3. Automatisering: simulaties

Simulaties met betrekking tot de automatisering van de toekenning van bijstandsuitkeringen en tegemoetkomingen

4. Niet simuleerbare voorwaarden

Belangrijke voorwaarden die niet simuleerbaar zijn, bv. doordat ze sterk afhankelijk zijn van gedragseffecten

In de voorbereidende fiches

- Volledigheid
- Afgestemd zijn op de realiteit (veeleer dan product van fiscale regels)
- Actualiteit
- Eenvoud/toegankelijkheid

Stakeholderoverleg

- Bevestigt belang van actualiteit
- Maar bovenal moet het belang van de aanvrager voorop staan
- En focussen op de middelen waarover de aanvrager effectief beschikt

Geven inzicht in

- Vereenvoudiging en harmonisering:
 - ✓ Veranderingen in het profiel van de rechthebbenden als gevolg van veranderingen in bestaansmiddelenonderzoek
 - ✓ Bijbehorende veranderingen in publieke uitgaven
- Automatisering:
 - ✓ Effectiviteit van actuele administratieve data om potentieel gerechtigden op te sporen

Beperkingen

- Simulaties zijn steeds schattingen want niet gebaseerd op dezelfde informatie als gebruikt voor bestaansmiddelenonderzoek (bv nettolonen)
- Sommige simulaties zijn niet zinvol of niet mogelijk doordat cruciale gegevens ontbreken of onvolledig zijn (bv roerend vermogen)

Huidige inventaris is een voorlopige oplijsting

Nog niet alle voorstellen werden ten gronde op technische haalbaarheid gecontroleerd

INKOMSTEN UIT TEWERKSTELLING

Stakeholderoverleg

Bestaansmiddelenonderzoek moet gebaseerd zijn op nettoloon in plaats van brutoloon

Simulaties

Voor alle bestudeerde maatregelen zal het effect nagegaan worden van het gebruik van het nettoloon als basis voor het bestaansmiddelenonderzoek

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

Federal Public Service
Social Security

INKOMSTEN UIT ROEREND VERMOGEN

Stakeholderoverleg

Hogere limieten voor de vrijstelling van spaargelden

Simulaties

Informatie uit de belastingaangifte over roerend vermogen zijn te onvolledig om zinvolle simulaties uit te voeren

INKOMSTEN UIT ONROEREND VERMOGEN

Stakeholderoverleg

- Vrijstelling eigen woning
- Inkomsten uit eigendommen die men zelf niet bewoont, maar verkoopt of verhuurt, zouden opgenomen mogen worden op het moment dat men de inkomsten ontvangt

Simulaties

- Een vrijstelling van de eigen woning in de bestudeerde bijstandsuitkeringen en tegemoetkoming kan gesimuleerd worden, mits we veronderstellen dat woning met hoogste KI eigen woning is

- We beschikken niet over informatie over huurinkomsten en kunnen dus geen beleidsveranderingen hieromtrent simuleren

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

Federal Public Service
Social Security

SOCIALE ZEKERHEIDS- EN BIJSTANDSUITKERINGEN

Stakeholderoverleg

Volledige vrijstelling van kostenreducerende maatregelen in het bestaansmiddelenonderzoek

Simulaties

Vrijstelling van kostenreducerende maatregelen is al voorzien in de bestudeerde uitkeringen en tegemoetkomingen. Hieromtrent zijn dus geen simulaties nodig

ONTVANGEN ONDERHOUDSGELDEN

Stakeholderoverleg

Vrijstelling van ontvangen onderhoudsgelden ten voordele van een kind

Simulaties

Simulaties mbt vrijstelling van onderhoudsgelden zijn mogelijk, evenwel zonder onderscheid te maken tussen onderhoudsgelden ontvangen ten voordele van kind of ex-partner

Stakeholderoverleg

- Betaalde onderhoudsgelden moeten mee in rekening gebracht worden als aftrekbare bestedingen
- Schulden moeten mee in rekening gebracht worden als aftrekbare bestedingen, zeker in het geval van collectieve schuldbemiddeling

Simulaties

- Simulaties mbt vrijstelling van onderhoudsgelden zijn mogelijk, evenwel zonder onderscheid te maken tussen onderhoudsgelden ontvangen ten voordele van kind of ex-partner
- We beschikken niet over informatie over schulden en kunnen dus geen beleidsveranderingen hieromtrent simuleren

Stakeholderoverleg

Harmonisering van inkomensconcepten tussen verschillende bijstandsuitkeringen en tegemoetkomingen is belangrijker dan harmonisering van inkomensplafonds. Verschillen in inkomensplafonds ervoor kunnen zorgen dat bepaalde groepen niet meerdere voordelen tegelijkertijd mislopen.

Simulaties

Er zal geen harmonisering van inkomensplafonds gesimuleerd worden.

Stakeholderoverleg

- Huidige wetgeving is te weinig geharmoniseerd
- Huidige wetgeving houdt te weinig rekening met nieuwe woonvormen
- Huidige wetgeving bestraft solidariteit ten aanzien van tijdelijk daklozen
- Een mogelijke oplossing is een individualisering van rechten

Simulaties

- Simulaties mbt hervormingen van gezinsdefinities zijn weinig zinvol omdat de simulaties gebaseerd zijn op rijksregistergegevens die in meerdere opzichten gebrekkig zijn
- Een individualisering van rechten kan wel gesimuleerd worden

Stakeholderoverleg

- Om zo snel mogelijk in te grijpen in preciaire situaties is een korte referentieperiode nodig. Dit betekent eerder rekening houden met maand- of kwartaalinkomens dan met jaarinkomens
- Dit betekent ook het gebruik van zo actueel mogelijke gegevens
- Dit betekent ook dat maatwerk mogelijk moet zijn

Simulaties

- Binnen het BELMOD-project zijn cruciale gegevens (o.a. loongegevens) enkel beschikbaar op jaarbasis waardoor geen simulaties mogelijk zijn omtrent wijzigingen in de duur van de referentieperiode
- De simulaties die uitgevoerd zullen worden in het kader van de automatische identificatie (cfr. infra) zullen inzicht verbeteren in de implicaties van het werken met meer actuele inkomensgegevens

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

Federal Public Service
Social Security

AUTOMATISERING

Automatiseren en vereenvoudigen mag er niet toe leiden dat belangen van de aanvrager opgeofferd worden

Automatisering zoveel mogelijk toepassen maar mag geen automatisme worden

Gekoppeld aan belangrijke voorwaarden en bedenkingen

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale
Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

Federal Public Service
Social Security

AUTOMATISERING

AUTOMATISERING VAN DATASTROMEN

Centrale registratie van de nodige gegevens

Beschikbaarheid van deze gegevens via datastromen

Eindrapportage: overzicht met de ontbrekende en onvolledige gegevens

- Niet beschikbaar via stromen (collectieve schuldregeling)
- Onvolledig voor onderzoek (rijksregistergegevens)
- Automatiseerbaarheid stroom met kadastrale inkomens

AUTOMATISERING

AUTOMATISCHE IDENTIFICATIE

Vals positieven in proactieve flux: belangrijk om dit zoveel mogelijk te beperken zodat toegewezen middelen efficiënt gebruikt kunnen worden

RIZIV: ±80% van gecontacteerden openen recht op VT niet

- Door (stijging van) inkomen
- **Heeft niet gereageerd**
- **Kon niet bereikt worden**

→ Ander evaluatiecriterium: Welk deel van doelgroep wordt niet bereikt?

BAPN: Naast fiscale gegevens ook andere bronnen gebruiken om de doelgroep te selecteren

Simulaties

- Onderzoek naar mogelijke verbetering van bestaande processen van automatische identificatie
- Uitgebreid naar andere takken van de sociale bescherming.
- Op basis van actuele administratieve gegevens een actuele inkomensnotie construeren voor doeltreffende identificatie

AUTOMATISERING

VOORSCHOTTENREGELING

Uitwerken van een voorschottenregeling op basis van een actuele inkomensnotie indien de identificatie voldoende doeltreffend is

Zoeken naar een evenwicht tussen het werken met voorschotten, het vermijden van terugbetalingen en het geven van de noodzakelijke financiële steun

Bij terugvorderingen moet rekening gehouden worden met het onderscheid tussen kostenbesparende en inkomensvervangende uitkeringen

AUTOMATISERING

ALARMBELPROCEDURES

De actuele inkomensnotie kan tevens gebruikt worden om alarmbelprocedures te ontwikkelen

VUTG: Op basis van daling vermoedelijk inkomen (t.o.v. inkomen aanslagbiljet) gedurende 6 opeenvolgende maanden

- Strenge voorwaarden om terugvorderingen te vermijden
- Manuele procedure, maar met mogelijkheid tot bijstand
- Sociale toeslag: automatisch rekening houdend met recht op leefloon, IVT, IGO, ...
- Eerste evaluatie/cijfers worden in najaar 2021 verwacht

Moeilijk te automatiseren vanwege gebrek aan gegevens over recente wijzigingen in inkomen, alsook de gebruikte verwarmingsbron

Discriminatie met geautomatiseerde toekenning van de sociale tarieven voor gas en elektriciteit wegwerken

- BAPN opteert voor actuele inkomensnotie via sociaal onderzoek
- BAPN verkiest een uitbreiding tot alle verwarmingsbronnen
- Steunbedragen mogen niet forfaitair zijn, maar aan 100% van de reële kosten zoals bij de sociale tarieven

Simulaties

- Dubbel systeem als alternatief, waar er keuze is tussen een forfaitair voordeel en een voordeel op basis van bewezen verwarmingskosten.
- Het forfait kan quasi geautomatiseerd toegekend worden.
- Simulaties mogelijk op basis van TAKE voor de reële kosten.

NIET SIMULEERBARE VOORWAARDEN

PRIVACY

Bij bestaansmiddelenonderzoeken is zowel rigiditeit als soepelheid nodig, privacy moet gerespecteerd worden bij het sociaal onderzoek maar mag het recht op hulp niet in de weg staan

Volledige automatisering kan een oplossing bieden voor dit probleem

- In het geval van automatische identificatie echter nog steeds sociaal onderzoek nodig

Waken over non-discriminatie en de noodzakelijke rechtvaardige fiscaliteit

- Steunpunt en BAPN verzamelen input van organisaties gespecialiseerd in mensenrechten

Aandacht voor het aspect van controle en sanctionering

NIET SIMULEERBARE VOORWAARDEN

COMMUNICATIE, BEGELEIDING & EIGENAARSCHAP

Aandacht voor heldere en duidelijke communicatie

- Wat krijgt de rechthebbende en waarom?
- Hoe verloopt de procedure, welke stappen zijn nodig van de burger?
- Wat gebeurt er met de bezorgde informatie?
- Welke gevolgen hebben veranderingen in de situatie?

Helder communiceren verlaagt de psychologische drempel en vermijdt misverstanden

Goed informeren zorgt voor persoonlijk eigenaarschap. Bij automatiseren vermijden dat er geen overzicht meer mogelijk is. Het behoud van controle is belangrijk. Ook kan vereenvoudiging het persoonlijk eigenaarschap bevorderen.

Aandacht voor verschillen ten gevolge van uitvoering op lokaal niveau

NIET SIMULEERBARE VOORWAARDEN

COMMUNICATIE, BEGELEIDING & EIGENAARSCHAP

Bij digitale aanvraagprocedures moet steeds ook de mogelijkheid voorzien worden om een aanvraag per brief of via afspraak (met persoonlijke begeleiding) bij een dienst in te dienen.

De bevoegde administraties moeten zelf controleren wanneer er een wijziging in het recht plaatsvindt door bijv. veranderingen in gezinssituaties. Voor rechthebbenden is dit moeilijk bij te houden wat tot terugvorderingen kan leiden.

Communicatie tussen verschillende organisaties en instellingen is eveneens belangrijk om het Only Once principe te respecteren.

NIET SIMULEERBARE VOORWAARDEN

KWALITEIT VAN DE DATA

Het Kadastraal Inkomen weerspiegelt vaak niet meer de actuele situatie tenzij voor onroerende goederen die een recente wijziging ondergaan hebben die correct aangegeven is. Ook zijn er vaak grote verschillen tussen gemeenten.

Voor zelfstandigen zijn actuele gegevens moeilijk verkrijgbaar. In de praktijk wordt er vaak pragmatisch te werk gegaan door (o.a.) gebruik van kwartaalaangiftes.

→ Kwartaalaangiftes automatiseren

De kwaliteit en actualiteit van de gebruikte gegevens is afhankelijk van het proces. Gegevens op jaar/kwartaalbasis kunnen sterk verouderd zijn als het proces net voor het einde van de periode uitgevoerd wordt.

Gebrekkige data kan leiden tot vergissingen en fouten. Procedures om deze recht te zetten zijn dan ook noodzakelijk. Deze verantwoordelijkheid ligt bij de overheid.

→ Menselijke controle blijft nodig

NIET SIMULEERBARE VOORWAARDEN

ADEQUATE MINIMA & VOORWAARDELIJKHEID

Belang van adequate bescherming waarbij de uitkeringen voldoende hoog zijn en iedereen een kwaliteitsvolle woning heeft.

- Het BELMOD-model werd reeds gebruikt om gelijkaardige simulaties uit te voeren in opdracht van het Rekenhof.
- Het BELMOD-project focust zich eerder op het verlagen van kosten en drempels voor rechthebbenden om hun rechten op te nemen dan het verhogen van de baten

De nefaste impact van voorwaardelijkheid moet eveneens een aandachtspunt zijn.

- Voorwaardelijkheid betekent bovendien toegenomen complexiteit in plaats van een vereenvoudiging.

Bestaansmiddelentoets

- Nettobedragen o.b.v. schattingen van nettolonen
- Individualisering van sociale rechten
- Eigen (eerste en enige) woning niet meerekenen
- Ontvangen onderhoudsgelden niet meerekenen
- Betaalde onderhoudsgelden = aftrekbare besteding

Automatisering

- Actuele inkomensnotie voor de verbetering van de identificatie van potentieel rechthebbenden
- Dubbel systeem als alternatief, waar er keuze is tussen een forfaitair voordeel en een voordeel op basis van bewezen verwarmingskosten.